

ПОСОЛЬСТВО УКРАЇНИ В ТУРЕЦЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ
Відділ з економічних питань

тел. +90 312 441-54-99 / 440 52 89 (131/132/122)

факс: +90 312 440-68-15

www.mfa.gov.ua/turkey

e-mail: emb_tr@mfa.gov.ua

ukremb@turksatkablo.net

м. Анкара
10 червня 2014 р.

ЕКОНОМІЧНИЙ БЮЛЕТЕНЬ
травень-червень 2014 р.

**1. ЕКОНОМІЧНА СИТУАЦІЯ ТА ЗОВНІШНЬО-ЕКОНОМІЧНА
ДІЯЛЬНІСТЬ У ТУРЕЧЧИНІ**

- 1.1. Економічна ситуація в Туреччині
- 1.2. Основні макроекономічні показники (таблиця)
- 1.3. Аналіз балансу зовнішньої торгівлі Туреччини за результатами 2013 року
- 1.4. Інвестиційна політика та інституційні органи в Туреччині з питань залучення прямих іноземних інвестицій
- 1.5. Забезпечення державних функцій в Туреччині у сфері зовнішньоекономічної діяльності

2. УКРАЇНСЬКО-ТУРЕЦЬКЕ ЕКОНОМІЧНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

- 2.1. Торгівля товарами і послугами
- 2.2. Угода про вільну торгівлю між Україною і ТР
- 2.3. Міжурядова українсько-турецька комісія з торговельно-економічного співробітництва
- 2.4. Інвестиційне співробітництво
- 2.5. Діяльність турецьких бізнесових компаній в Україні
- 2.6. Транспорт

**3. ПРОПОЗИЦІЇ ДО РОЗВИТКУ ДВОСТОРОННЬОГО
ЕКОНОМІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА**

- 3.1. Просування вітчизняної продукції на ринки Туреччини
- 3.2. Пропозиції турецьких компаній щодо імпорту продукції вагонобудівних компаній
- 3.3. Федерація виробників борошна Туреччини щодо закупівлі зернових культур в Україні
- 3.4. Виставки-ярмарки в Туреччині
 - Ізмірська виставка-ярмарок
 - Інші виставкові заходи в Туреччині у другому півріччі 2014 року

ПОСОЛЬСТВО УКРАЇНИ В ТУРЕЦЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ

Відділ з економічних питань

1. ЕКОНОМІЧНА СИТУАЦІЯ ТА ЗОВНІШНЬО-ЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ У ТУРЕЧЧИНІ

1.1. ЕКОНОМІЧНА СИТУАЦІЯ В ТУРЕЧЧИНІ

Економічна ситуація в Турецькій Республіці (ТР) протягом 2013 року загалом характеризувалася збереженням позитивної динаміки розвитку. У той же час на тлі посилення негативного впливу на турецьку економіку з причини рецесії в Євросоні, громадянського конфлікту в Сирії, нестабільності ситуації в Єгипті, анексії Росією Криму, а також внутрішньотурецької політичної кризи Уряд ТР продовжував здійснювати комплексні заходи щодо галузевого, регіонального та інвестиційного розвитку економіки країни. Головні зусилля були спрямовані на зменшення негативного сальдо зовнішньої торгівлі та девальвації турецької ліри по відношенню до основних світових валют. В цілому дії Уряду зосереджені довкола забезпечення в країні належних соціально-економічних стандартів і посилення ролі країни в групі країн Великої двадцятки.

Валовий внутрішній продукт (ВВП) ТР у 2013 р. склав 820,0 млрд. дол. США (+4% у порівнянні з 2012 р.; 16-те місце у світі; 10,7 тис дол. США на душу населення; у 2012 р. ВВП зріс на 2,2%).

Тенденція помірних темпів зростання ВВП на тлі його сталого активного зростання протягом 2003-2011 рр. і рекордного показника 2011 року (+8,5%), окрім зазначених глобальних економічних явищ, спричинена також залежністю турецької економіки від цінової кон'юнктури на імпортовані енергоносії. Зокрема, у 2013 році обсяги закупівлі нафти і природного газу склали 36 млрд. дол. США, лігніту, коксівного вугілля і нафтопродуктів - 19 млрд. дол. США. В цілому це складає 55 млрд. дол. США або 22% від загального імпорту.

Галузева структура ВВП у 2013 році: гірничо-рудний комплекс -3,3%, машинобудування +3,5%, ПЕК +0,4%, сфера послуг +10,5%, будіндустрія +3,5%, АПК +3,8% свідчать про загальне збереження позитивних макроекономічних показників у ТР.

У першому кварталі 2014 року в економіці ТР набула посилення тенденція зниження обсягів виробництва у промисловій сфері. Це, передусім, стосується негативних явищ у будівельній сфері, яка традиційно в країні є локомотивом базових галузей економіки. Зокрема, з початку 2014 року в турецькій будіндустрії на тлі поступового підвищення Центробанком ТР базової процентної ставки за кредитами для будівельних компаній до 7,9% і тижневої ставки рефінансування до 9,5% відбулося зменшення кількості

ПОСОЛЬСТВО УКРАЇНИ В ТУРЕЦЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ

Відділ з економічних питань

робочих місць на 2,3% і рівня продуктивності праці на 1,5%. Одночасно простежується загальне зниження виробництва в чорній металургії. Зокрема, виробництво сталі, яке в цілому у 2013 році знизилося на 3,4%, у першому кварталі ц.р. знаходиться на рівні 0,2% у порівнянні з аналогічним періодом минулого року. Рекордне зниження обсягів виробництва у промислових галузях демонструє хімічна промисловість: у середньому за перший квартал ц.р. – (-) 8,5%.

Рейтинги міжнародних економічних агентств: «Moody's» на рівні «ВАА3»; «Standard&Poor's» - довгостроковий суверенний рейтинг «ВВ+», короткостроковий «В»; «Fitch» - «ВВВ» з кредитним прогнозом «стабільний». Відносно високі показники рейтингових агентств стали результатом послідовної політики Уряду ТР щодо ефективної протидії макрофінансових ризиків, стримання потенційного зростання державного боргу та, передусім, забезпечення надійного функціонування кредитно-банківської системи. Поточні оцінки «Moody's» і «Standard&Poor's» свідчать про зростання макроекономічних ризиків для економіки ТР і можливість зниження найближчим часом довгострокових суверенних рейтингів.

Інтегральний індекс Стамбульської фондової біржі – «BIST 100», який 22 травня 2013 року досягнув свого історичного рекорду (93,178 пунктів), 27 грудня 2013 року знизився до мінімального річного показника 61,150 пункти. З початку березня ц.р. фондовий ринок ТР демонструє стабільне відновлення позитивної динаміки, яка 4 червня ц.р. зафіксувала 79,999 пункти. Одночасно протягом 2013 року турецька ліра девальвувала стосовно долара США на 17%. Це негативне явище набуло розвитку з червня 2013 року під впливом розгортання в країні внутрішньополітичної кризи, а в подальшому, особливо у грудні 2013 року, посилювалося з причини рішення Федеральної резервної системи США щодо поступового припинення програми стимулювання американської економіки (QE). На початок 2014 року загальні річні економічні втрати фінансового ринку ТР склали близько 13 млрд. дол. США.

У першому-другому кварталах ц.р. девальвація турецької ліри по відношенню до долара США призупинилася в середньому місячному вимірі 0,7%. По відношенню до євро національна валюта зберігає відносну стабільність, а в травні ц.р., навіть, ревальвувала на 0,6%. Девальвація турецької ліри стала причиною зростання цін на нафту і газ, а також низку продуктів харчування. На курсовій різниці збитків зазнали іноземні інвестори. Ці негативні ознаки фінансового ринку в ТР спричинили зростання рівня інвестиційних і кредитних ризиків.

ПОСОЛЬСТВО УКРАЇНИ В ТУРЕЦЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ

Відділ з економічних питань

Прямі іноземні інвестиції у 2013 р. склали 12,7 млрд. дол. США, що на 4,1% менше, ніж у 2012 році. Основні сфери застосування інвестицій: сфера послуг, енергетика, машинобудування. У географічній структурі перша п'ятірка країн-інвесторів: ФРН 18%, Нідерланди 10%, Росія 9%, Азербайджан 8%, Австрія 6%.

У січні-березні ц.р. – 4,184 млрд. (+48,8% у порівнянні з аналогічним періодом 2013 р. – 2,043 млрд. дол. США). Перша п'ятірка країн: Нідерланди 38%, Росія 22%, Італія 11%, США 4%, Велика Британія 3%.

Зовнішня торгівля товарами у 2013 р.: обсяг - 403,4 млрд. дол. США (+3,6%), експорт – 151,8 млрд. дол. США (-0,4%), імпорт – 251,6 млрд. дол. США (+6,4%), сальдо (-)99,8 млрд. дол. США (+18,7%), експортне покриття – 60,3%.

Географічна структура експорту: ФРН 9,0%, Ірак 7,8%, Велика Британія 5,7%, РФ 4,5%, Італія 4,4%. За групами товарів: промислова продукція 93,2%, сільськогосподарська продукція 3,8%, продукція гірничодобувної промисловості 3,0%.

Географічна структура імпорту: РФ 9,9%, КНР 9,8%, ФРН 9,6%, Італія 5,1%, США 5,0%. За групами товарів: сировина і продукція первинної обробки 73,0%, машинобудівне устаткування та обладнання 12,1%, продукти харчування 14,9%.

Зовнішня торгівля товарами у січні-квітні ц.р.: обсяг – 131,7 млрд. дол. США (+0,6%), експорт – 53,6 млрд. дол. США (+8,5%), імпорт – 78,1 млрд. дол. США (-4,2%), сальдо – (-)24,4 млрд. дол. США (-)23,8%, експортне покриття 68,6%.

Географічна структура експорту: ФРН 9,3%, Ірак 7,5%, Велика Британія 5,8%, Швейцарія 5,5%, Італія 4,6%.

Географічна структура імпорту: РФ 11,6%, КНР 10,5%, ФРН 9,1%, США 5,5%, Італія 5,0%.

Зовнішня торгівля послугами у 2013 році: обсяг – 69,8 млрд. дол. США (+9,5%), експорт – 46,4 млрд. дол. США (+6,9%), імпорт – 23,4 млрд. дол. США (+11,5%), сальдо – (+)23,0 млрд. дол. США (+4,5%), експортне покриття – 200%. Основні статті експорту: туризм (60,1%), транспортні послуги (27,8%), послуги з будівництва (1,5%). Основні статті імпорту: транспортні послуги (41,6%), туризм (20,6%), страхування (3,1%).

Зовнішня торгівля послугами у січні-березні ц.р.: обсяг – 14,0 млрд. дол. США (+8,4%), експорт – 8,3 млрд. дол. США (+9,4%), імпорт – 5,6 млрд. дол. США (+7,9%), сальдо – (+)2,7 млрд. дол. США (+9,3%), експортне покриття – 147%. Основні статті експорту: туризм (48,3%), транспортні послуги (34,9%), послуги з будівництва (1,5%). Основні статті імпорту: транспортні послуги (41,1%), туризм (22,5%), страхування (2,1%).

ПОСОЛЬСТВО УКРАЇНИ В ТУРЕЦЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ

Відділ з економічних питань

Вагомою причиною зростання у 2013 році від'ємного сальдо зовнішньої торгівлі ТР було збільшенням на 90% імпорту золота. Великий попит на золото одночасно був пов'язаний з бартерними операціями (золото/нафта), що здійснювався за посередництва бізнес-структур ОАЕ в другій половині 2013 року між ТР та Іраном. Більш суттєвого зменшення експорту вдалося уникнути завдяки відновленню зростання його обсягів (+6,2%) до країн ЄС (частка в експорті 41,5%) та Іраку (+17,3%). Динаміці зростання імпорту, крім іранської нафти, також посприяло підвищення цін на високосортову нафту з Нігерії, неочищену нафту з РФ, а також нафтопродукти з Італії, Франції, Греції, Ізраїлю, Нідерландів і Румунії.

У порівнянні з 2012 роком співвідношення від'ємного сальдо зовнішньої торгівлі до ВВП ТР зросло з 6% до 7%. Згідно з оцінками експертів, подальше зростання поточних статей дефіциту платіжного балансу у 2014 році може суттєво підвищити ризики зовнішніх економічних факторів і обумовити необхідність підвищення обсягів закордонних кредитів і позик, що неодмінно призведе до зростання державного боргу країни.

Подолання хронічної проблеми турецької економіки – значного від'ємного сальдо зовнішньої торгівлі – у найближчій перспективі може ускладнитися активізацією політики ЄС щодо укладення угод про вільну торгівлю з третіми країнами. Зокрема, на даний час ЄС веде відповідні переговори з 11-ма країнами світу. ТР, як країна-член Митного союзу ЄС, з 2006 року у досить гострій площині порушує перед Брюсселем питання про необхідність узгодження цього процесу з метою дотримання балансу торговельно-економічних інтересів.

Питання щодо можливих збитків від запровадження режимів вільної торгівлі ЄС з третіми країнами для ТР набуло виняткової гостроти починаючи з другого півріччя 2013 року, коли Брюссель започаткував консультації та переговори щодо підписання угод про вільну торгівлю зі США, Канадою, Японією, Індією та низкою країн Південно-Східної Азії. Зі свого боку Анкара у 2013 році провела консультації зі США, Канадою та низкою країн Південно-Східної Азії, зокрема, з Японією, В'єтнамом, Сінгапуром і Малайзією. Згідно з попередніми оцінками, вже на початковому етапі запровадження ліберального режиму торгівлі між ЄС і США, а також ЄС з Канадою, Японією та Індією турецькі експортери через зниження рівня товарно-цінової конкуренції можуть зазнати збитків в обсязі 25 млрд. дол. США. Одночасно річні обсяги від'ємного сальдо зовнішньої торгівлі ТР можуть сягнути рівня 150 млрд. дол. США.

Виконання державного бюджету ТР 2013 року: дохідна частина зросла на 17,1% та склала 194,7 млрд. дол. США, водночас, видаткова також збільшилась на 12,7% - 203,9 млрд. дол. США. Дефіцит бюджету склав 9,2

ПОСОЛЬСТВО УКРАЇНИ В ТУРЕЦЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ

Відділ з економічних питань

млрд. дол. США. Середня місячна заробітна плата працівників державного сектору визначена в обсязі 1980 дол. США. Державний бюджет ТР 2014 року (січень – лютий): дохідна частина зросла на 4,3% та склала 72,3 млрд. дол. США, водночас видаткова також збільшилась на 6% - 68,8 млрд. дол. США. Профіцит бюджету 3,5 млрд. дол. США. Мінімальний прожитковий рівень встановлено на рівні 720 дол. США. Нижче цієї межі знаходиться 34% населення країни. У бюджет ТР закладені такі показники: зростання ВВП на рівні 4%, показник інфляції 5,4%.

Політика «дорогих кредитів» і жорсткі фіскальні заходи Уряду ТР мають на меті зупинити подальшу девальвацію турецької ліри та зменшити навантаження споживчих кредитів на кредитно-банківську систему країни.

Зокрема, кредитна і боргова ставки з 1 січня 2014 року підвищені до рівня рівні 8% і 12%, процентна ставка ліквідності і тижнева ставка рефінансування кредитів, відповідно, 13,5% і 9,5%. Досить прогнозованим результатом такої політики може стати суттєве зменшення рівня ділової активності в країні, створення додаткових проблем для турецьких торговельних компаній.

З жовтня 2013 року діє посилений контроль Центробанку ТР за фінансовими операціями, що здійснюються з використанням кредитних карток. Ліміт на отримання кредитів з кредитних карток для власників, чий місячні доходи перевищують 500 дол. США. Граничний рівень операційних відсотків для власників кредитних карток в національній валюті становить 2,52%, у дол. США – 2,20%.

Підвищення рівня спеціального споживчого податку на низку товарів спрямоване на наповнення дохідної частини державного бюджету на 2014 рік. З 1 січня ц.р. підвищено зокрема, на автомобілі до рівня 45%-148% (залежно від об'єму двигуна), паливно-мастильні вироби 50%, алкогольні напої - 50%, цигарки в середньому зросли в ціні на 1,75 дол. США за 1 пачку, мобільні телефони - 60 дол. США /1 шт. Ці та інші фіскальні заходи одночасно покликані протидіяти уповільненню темпів економічної активності з причини негативного впливу на турецьку економіку глобальних економічних факторів.

Уряд ТР приділяє велику увагу реалізації масштабних національних проектів. Це стосується великих інфраструктурних проектів у галузях автомобільного, авіаційного і залізничного транспорту, логістики, енергетики та соціальної інфраструктури. Для уникнення фінансових ризиків у реалізації національних проектів 19 квітня ц.р. введено в дію Закон щодо гарантування Державним казначейством ТР витрат компаніям, які реалізують проекти вартістю більше 1,5 млрд. дол. США на умовах «ВОТ» (будуй-експлуатуй-передавай). Згідно зазначеним Законом, держава

ПОСОЛЬСТВО УКРАЇНИ В ТУРЕЦЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ

Відділ з економічних питань

відшкодуватиме 85% кредиту компанії, який отримано на реалізацію проекту, у разі виникнення фінансових або інших проблем у комерційної установи. Водночас, кредит відшкодовано у повному обсязі – у разі скасування тендеру або форс-мажору.

1.2. Основні макроекономічні показники Турецької Республіки

ВВП	У 2013 р. - 820,0 млрд. дол. США. (+4,0% у порівнянні з 2012 р. – 786,3 млрд. дол. США). На душу населення – 10782 дол. США. Бюджетний прогноз на 2014 р. – (+)5,7% – 867 млрд. дол. США, прогнози оцінки МВФ – (+)2,3%, ОЕСР – (+)2,8%, СБ – (+)2,4%
Прямі іноземні інвестиції	Січень-березень 2014 р. – 4,184 млрд. (+48,8% у порівнянні з аналогічним періодом 2013 р. – 2,043 млрд. дол. США)
Зовнішньо - торговельний баланс	Січень-квітень 2014 р. – 131,7 млрд. дол. США (+0,6%), експорт – 53,6 млрд. дол. США (+8,5%), імпорт – 78,1 млрд. дол. США (-4,2%), сальдо – (-)24,4 млрд. дол. США (-)23,8%, експортне покриття 68,6%
Зовнішній борг, у тому числі державний	Станом на січень 2013 р. валовий зовнішній борг ТР (брутто) склав 338,7 млрд. дол. США (41,2% від ВВП 2013 р.). Структура: державний борг 117,3 млрд. дол. США (з них боргові зобов'язання Центробанку 5,6 млрд. дол. США), приватний сектор 255,3 млрд. дол. США)
Доходи, видатки та дефіцит державного бюджету	Державний бюджет ТР у січні-лютому 2014 р.: дохідна частина зросла на 4,3% та склала 72,3 млрд. дол. США, видаткова збільшилася на 6% - 68,8 млрд. дол. США. Профіцит бюджету склав 3,5 млрд. дол. США
Золотовалютні резерви	Станом на січень 2014 р. – 132,9 млрд. дол. США, з яких резерви золота складають 20,9 млрд. дол. США
Рівень інфляції	Індикатор інфляції споживчих цін (травень 2014/2013) - 9,66%
Процентні ставки ЦБ	Станом на квітень 2014 р. процентна боргова ставка 8%, кредитна 12%, ставка ліквідності 13,5%, ставки рефінансування будівельного сектору: травень - 7,89%, червень - 8,39%, липень – 9,38%.
Рівень безробіття	Станом на травень 2014 р. число безробітних склало 2,841 млн. чол. (10,1% від усього працездатного населення). На 1 січня 2014 року загальна чисельність населення в ТР склала 76 млн. 667 тис. 864 чол.
Середньомісячна зарплата одного	Середня місячна заробітна плата працівників (службовців) державного сектору 1980 дол. США.

ПОСОЛЬСТВО УКРАЇНИ В ТУРЕЦЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ
Відділ з економічних питань

працівника	
Курс національної валюти	04.06.2014 курс турецької ліри по відношенню до дол. США - 2,1016 (купівля), 2,1054 (продаж), місячна девальвація – 0,7%; до євро - 2,8610 (купівля), 2,8662 (продаж), місячна ревальвація – 0,6%.

1.3. Аналіз зовнішньої торгівлі Туреччини за результатами 2013 року

Макроекономічні результати 2013 року в Туреччині підтверджують важливу роль зовнішньоторговельної сфери для забезпечення сталого економічного розвитку та посилення інтеграції країни у світовий економічний простір. На час приходу до влади в ТР Партії справедливості і прогресу у 2003 році обсяг експорту складав 47 млрд. дол. США, імпорту - 69 млрд. дол. США, товарообіг - 116 млрд. дол. США. У 2013 році: експорт - 152 млрд. дол. США, імпорт – 251 млрд. дол. США, товарообіг - 403 млрд. дол. США. В цілому за останні 11 років загальний обсяг зовнішньоторговельних операцій у грошовому еквіваленті зріс майже в 4 рази, а питома вага зовнішньої торгівлі у співвідношенні до ВВП ТР зросла з 38% до 50%.

Проте, на тлі зазначеної позитивної динаміки зовнішньої торгівлі для економіки ТР хронічною проблемою залишається зовнішньоторговельний дефіцит. Його обсяги з 2003 року зросли на 77,8 млрд. дол. США і склали в 2013 році 99,8 млрд. дол. США, співвідношення до ВВП зросло з 7,2% до 12%.

Головними торговельними партнерами ТР є країни ЄС. Питома вага торгівлі ТР з ЄС в середньому за останні 10 років як по експорту, так і по імпорту становить близько 40%. За цей же період обсяги прямих інвестицій з країн ЄС в турецьку економіку склали 72 млрд. дол. США. Переважна частина цих ресурсів забезпечує виробництво в ТР інвестиційних товарів, які у своїй значній частині експортуються до ЄС з підвищеним рівнем технологічної обробки і кінцевого споживання. Це є виразним підтвердженням подальшої інтеграції турецької економіки в економічний простір ЄС, незважаючи на активний розвиток торговельно-економічного співробітництва ТР з Китаєм, Росією, країнами Близького та Середнього Сходу, у торгівлі з якими виразно домінує група імпортованих сировинних, напівфабрикатних і низькотехнологічних товарів.

Аналіз товарної структури та динаміки обсягів торгівлі ТР за останні п'ять років (2009-2013 - період вибрано з урахуванням кризового 2009 року для максимальної цілісної картини зовнішньоторговельних процесів) засвідчив, що ТР на сьогоднішній день і на ближчу перспективу залишатиметься країною нетто-імпортером. З огляду на велику ємність турецького ринку (ВВП + Імпорт – Експорт), що складала в 2013 році 919 млрд. дол. США та модернізовану економіку, яка стабільно розвивається, ТР і надалі викликатиме до себе активний інтерес з боку провідних країн світу.

Найбільш вагомими статтями імпорту, які визначальною мірою обумовлюють секторальне зростання обсягів чистого імпорту є енергетика,

ПОСОЛЬСТВО УКРАЇНИ В ТУРЕЦЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ

Відділ з економічних питань

хімія, чорні метали та вироби з них, які у свою чергу формують великі імпорتنі ніші в структурі зовнішньої торгівлі Туреччини.

Це, передусім, стосується так званої енергетичної імпорتنі ніші. Зокрема, у 2013 році обсяги закупівлі нафти і природного газу склали 36 млрд. дол. США, лігніту, коксівного вугілля і нафтопродуктів - 19 млрд. дол. США. В цілому це складає 55 млрд. дол. США або 22% від загального імпорту. У той же час аналогічні галузі турецької економіки забезпечили експорт в обсязі лише 8 млрд. дол. США, відповідно, показник чистого імпорту - 47 млрд. дол. США, в розрізі останніх 5-ти років - 42,5 млрд. дол. США.

Продукти хімії та чорні метали в цілому складають другу велику імпорتنю нішу. Обсяги імпорту товарів відповідних галузей у 2013 році склали 69 млрд. дол. США, експорт - 25 млрд. дол. США, відповідно, чистий імпорт - 44 млрд. дол. США, середньозважений за 5-ть років - 54 млрд. дол. США. При цьому, аналогічний середньозважений показник чистого експорту склав 29 млрд. дол. США, що є свідченням суттєвого перекосу на користь імпортованої продукції цієї товарної ніші.

Головною причиною цього явища є відсутність у ТР достатньої енергетичної ресурсної бази і, як результат, надмірно висока енергоємність практично всіх галузей металургійного та значної частини хімічного комплексу країни. Це призводить до ланцюгової реакції - металургійні комбінати країни змушені збільшувати витрати на закупівлю електроенергії, яка переважно виробляється на ТЕС, що споживають імпортовані природний газ, мазут і вугілля.

Ніша імпорту високотехнологічного машинобудування (екротехніка, електроніка, енергетичне машинобудування, оптика) також характеризується одними з найбільшими обсягами чистого імпорту, що у 2013 році склав 14 млрд. дол. США.

Ситуація в сільськогосподарській ніші імпорту свідчить, що у 2013 році імпорт склав 7,7 млрд. дол. США, експорт - 5,6 млрд. дол. США, чистий імпорт - 2,1 млрд. дол. США, відповідно, середньозважений чистий імпорт - 2 млрд. дол. США. Головні статті імпорту: зернові (злаки) 2 млрд. дол. США, жири та олії тваринні й рослинні - 1,8 млрд. дол. США, олійні культури (насіння снєшника, кукурудзи, сої) - 1,6 млрд. дол. США.

Баланс зовнішньої торгівлі продуктами харчування традиційно складається на користь турецького експорту. Зокрема, у 2013 році обсяги імпорту готових харчових товарів склали 5,4 млрд. дол. США: експорт - 10,6 млрд. дол. США, чистий експорт - 5,2 млрд. дол. США. Такий баланс торгівлі сільськогосподарськими товарами та продуктами харчування пояснюється цілеспрямованою політикою Уряду ТР щодо заохочення експорту готової продукції харчової промисловості на основі власного сільськогосподарського виробництва та імпортованої сировини, під яку підпадають практично всі злакові та маслянисті культури.

ПОСОЛЬСТВО УКРАЇНИ В ТУРЕЦЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ

Відділ з економічних питань

Одним з найбільш збалансованих у структурі зовнішньої торгівлі ТР є автомобільний сегмент. Так, у 2013 році імпорт автомобілів склав 19,4 млрд. дол. США, експорт - 18,2 млрд. дол. США, чистий імпорт - 1,2 млрд. дол. США, середньозважений показник 700 млн. дол. США. Це пояснюється досить успішною багаторічною політикою ТР щодо інвестиційного сприяння розвитку на території країни діяльності провідних світових автоконцернів.

Переважну частину чистого експорту ТР традиційно забезпечують текстильна промисловість і шкіргалантерея. Динаміка зовнішньої торгівлі у цьому сегменті економіки у 2013 році: експорт - 28,5 млрд. дол. США, імпорт - 10,2 млрд. дол. США, чистий експорт - 18,3 млрд. дол. США, середньозважений показник - 19 млрд. дол. США.

За оцінками експертів, серед інших секторів економіки, які протягом останніх 5-ти років заробляють для Туреччини іноземну валюту слід відзначити меблеву, цементну, нафтохімічну (гумотехнічні вироби та вироби із пластмас) промисловість, сільське господарство (овочі та фрукти). За умови подальшого помірнього зростання ВВП ТР у межах щорічних 4% до групи секторів чистого експорту в 2014-2015 роках може приєднатися турецька автомобільна промисловість.

Однак, вирішального значення у плані подолання майже 100-мільярдного зовнішньоторговельного дефіциту матимуть кількісні та якісні зміни в балансі торгівлі енергетичними ресурсами, хімії, металургії та високотехнологічного машинобудування. Такі зміни можуть в Туреччині відбутися лише за умови проведення масштабних структурних змін в енергетичному секторі (диверсифікація джерел і маршрутів постачання газу, створення національної ГТС, модернізація теплових і гідроелектростанцій, будівництво АЕС, розвиток відновлюваних видів електроенергетики).

У географічній структурі зовнішньої торгівлі ТР продовжуватимуть домінувати країни ЄС і США, передусім, завдяки збереженню питомої ваги товарів високотехнологічних галузей машинобудування. Окремі ніші цього ринку в ТР намагатиметься зайняти Китай і Японія. Росія намагатиметься зберегти свою потужну енергетичну присутність на турецькому ринку завдяки просуванню проектів в атомній енергетиці.

Україна є нетто-експортером у торгівлі з ТР (за результатами 2013 р. товарообіг склав 5,6 млрд. дол. США, експорт - 3,8 млрд. дол. США, імпорт - 1,8 млрд. дол. США, сальдо +2 млрд. дол. США). За обсягом реалізації українського експорту ТР традиційно займає друге місце після РФ. Україна у торгівлі з ТР протягом останніх 15 років має одне з найбільших позитивних сальдо.

Динаміка товарної структури вітчизняного експорту у 2013 р. вказує на збереження темпів зростання експорту і відносну стабільність питомої ваги його основних статей:

- чорні метали (питома вага 55,2%) (+5,6% у порівнянні з 2012 р.);
- добрива (п.в. 7,8%) +1,0%;

ПОСОЛЬСТВО УКРАЇНИ В ТУРЕЦЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ

Відділ з економічних питань

- жири та олії (п.в. 6,0%) -25,3%;
- зернові культури (п.в. 4,7%) +199,7%;
- руди, шлаки і зола (п.в. 4,6%) +215,3%.

Динаміка зовнішньоторговельного балансу ТР свідчить про перспективи збереження відповідної вітчизняної продукції на турецьких ринках. Водночас, тенденція різкого зростання експорту продукції сільського господарства та гірничо-рудного комплексу обумовлює можливість поступової диверсифікації вітчизняного експорту до ТР і можливість преходу до торгівлі напівфабрикатними і готовими товарами зазначених галузей.

Для зміцнення цієї позитивної для економіки України тенденції необхідним вбачається забезпечити підвищення інтересу турецьких компаній до закупівлі сільськогосподарської та гірничорудної продукції шляхом залучення інвестиційного та кредитного капіталів для розвитку спільного підприємства, виробничої, транспортної та логістичної інфраструктури оренди землі, а також проведення спеціалізованих економічних форумів і виставок-ярмарків.

Важливо врахувати очікувану в цьому році у ТР посуху, яка, за оцінками експертів, може призвести до суттєвого зменшення сільськогосподарського виробництва в цій країні.

Необхідно продовжити комплексну роботу із залученням провідних вітчизняних компаній до реалізації масштабних інфраструктурних проєктів у Туреччині, що сприятиме збільшенню експорту продукції вітчизняного металургійного, паливно-енергетичного та машинобудівного комплексів. Це, передусім, стосується проєктів турецько-азербайджанського газопроводу TANAP, будівництва газо-компресорних станцій і підземних газових сховищ, створення у ТР спільних підприємств з виробництва високотехнологічної продукції.

1.4. Інвестиційна політика та інституційні органи в Туреччині з питань залучення прямих іноземних інвестицій

Політика залучення прямих іноземних інвестицій (FDI) в Туреччині провадиться Урядом ТР і є одним із ключових елементів його діяльності та виконання середньострокових програм розвитку країни. Інвестиційна діяльність у ТР регулюється Законом № 4875 від 5 червня 2003 року «Про прямі іноземні інвестиції».

Зазначений Закон передбачає заохочення FDI в турецьку економіку, захист прав іноземних інвесторів, визначено поняття «інвестиція» й «інвестор» відповідно до сучасних міжнародних стандартів. Закон проголошує свободу інвестування і національний режим як основний принцип ефективного залучення іноземних інвестицій у турецьку економіку. Діяльність іноземних інвесторів підпадає під гнучкі механізми галузевого та регіонального симулювання шляхом полегшення бюрократичних процедур і ліберального оподаткування.

ПОСОЛЬСТВО УКРАЇНИ В ТУРЕЦЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ

Відділ з економічних питань

Закон також пояснює важливі принципи інвестування, зокрема, свободу інвестування, національний режим, відчуження та націоналізацію, переказ коштів і передачу майна, доступ до нерухомості, врегулювання спорів, оцінку безготівкового капіталу, наймання емігрантів.

Інвестиційний клімат у ТР характеризується застосуванням спрощених механізмів ділової активності та її унормуванням відповідно до міжнародних стандартів із дотриманням принципу рівного ставлення до всіх іноземних інвесторів. Головними напрямками інвестиційної політики є:

- стимулювання залучення інвестицій,
- захист прав зарубіжних інвесторів,
- адаптація інвесторів та інвестицій до міжнародних стандартів,
- забезпечення прозорості залучення FDI,
- збільшення обсягів FDI за рахунок раціоналізації відповідних заходів.

Протягом останніх 10-ти років діяльності Уряду ТР, сформованого одноосібно правлячою Партією справедливості і прогресу), обсяг залучених FDI в економіку ТР склав 133,6 млрд. дол. США. Відповідно усереднена питома вага залучених FDI до ТР у світовому балансі міжнародних інвестицій складає 0,91%. Найбільші в історії країни обсяги FDI зафіксовані в період 2005-2013 років, відповідний середній показник склав 14,75 млрд. дол. США. Згідно з 10-м п'ятирічним планом розвитку економіки ТР (2013-2018 рр.) обсяг FDI у 2013 році повинен був скласти не менше 12 млрд. дол. США. За 11 місяців 2013 року відповідний показник склав 10,4 млрд. дол. США (-13,4% у порівнянні з аналогічним періодом 2012 р.).

Галузева структура FDI: 62% – сфера послуг (фінанси, транспорт, торгівля), промисловість – 34% (хімічна промисловість, машинобудування, текстильна промисловість), 4,0% – сільське господарство (насінництво, рибальство, овочівництво).

Географічна структура FDI: 53% – ЄС (ФРН, Франція, Нідерланди), 32% – Азія (країни Перської затоки, КНР, Корея), 11% – США, 4% - решта світу.

Позитивні фактори для залучення FDI до ТР протягом останнього десятиріччя сприяло: стабільне зростання ВВП (середньорічне зростання 5%), велика ємність ринку (станом на початок 2014 р. ВВП + імпорт – експорт = близько 1 трлн. дол. США), високий рівень трудоздатного населення (63,4%), модернізована ринкова економіка, надійна кредитно-банківська система, ефективна система стимулювання галузевої та регіональної структури інвестицій, відносно низький рівень співвідношення валового зовнішнього боргу до ВВП 43,1%, членство ТР у Митному союзі ЄС, помірне податкове навантаження на розвиток економіки податків, торговельних тарифів і пільг.

ПОСОЛЬСТВО УКРАЇНИ В ТУРЕЦЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ

Відділ з економічних питань

У функціонально-організаційній системі залучення FDI у Туреччині на урядовому рівні діє **Агентство з підтримки іноземних інвестицій Секретаріату Прем'єр-міністра ТР** (*The Republic of Turkey Prime Ministry Investment Support and Promotion Agency, ISPAT, www.invest.gov.tr/*), яке є близьким аналогом Державного агентства з інвестицій та управління національними проектами України.

Агентство проводить інформаційно-роз'яснювальну роботу серед зарубіжних країн-партнерів-інвесторів, готує аналітичні доповіді для Глави Уряду з викладом стану та перспектив розвитку співробітництва в інвестиційній сфері та пропозиціями щодо підвищення інвестиційного іміджу країни. Загалом ISPAT виконує функції довідкового центру для міжнародних інвесторів і є сполучною ланкою між усіма організаціями, покликаними просувати і залучати інвестиції на державному, регіональному та місцевому рівнях.

ISPAT здійснює міжнародну діяльність за допомогою мережі консультантів у ФРН, Великій Британії, Франції, Іспанії, США, Канаді, РФ, КНР, Індії, Японії, Саудівській Аравії та Південній Кореї. Агентство пропонує інвесторам широкий спектр послуг за методикою єдиного вікна та сприяє в отриманні найкращих результатів від роботи в Туреччині. Агентство готує інформаційні та консультативні матеріали для інвесторів англійською, французькою, німецькою, італійською, іспанською, російською, арабською, китайською, корейською, японською мовами. Спектр безкоштовних послуг включає:

- надання інформації про ринок інвестиційних проектів у ТР,
- огляди стану галузі інвестування та комплексні звіти,
- оцінку умов інвестування,
- вибір виробничого майданчика,
- пошук компаній для створення потенційних партнерств і спільних підприємств,
- забезпечення переговорів з відповідними урядовими організаціями,
- спрощення проходження юридичних формальностей і сприяння у вирішенні законодавчих питань, зокрема, щодо формальностей з організації бізнесу, складання інвестиційних заявок, отримання ліцензій і дозволів на роботу та проживання.

Рада з питань поліпшення інвестиційного клімату Туреччини (*The Coordination Council for the Improvement of the Investment Environment, YOİKK, www.yoikk.gov.tr/*) була створена у 2001 році як консультативно-дорадчий орган Уряду ТР. Головною метою діяльності YOİKK є залучення іноземних інвестицій у турецьку економіку. Функціональна система діяльності цього органу курується Департаментом міжнародних інвестицій Міністерства економіки ТР.

ПОСОЛЬСТВО УКРАЇНИ В ТУРЕЦЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ

Відділ з економічних питань

До складу УОІКК входять представники державних органів влади та бізнесу, які формують постійно діючі експертні комітети. Членами комітетів є також представники провідних турецьких бізнесових асоціацій: Союз торговельних палат і бірж (ТОВВ), Рада експортерів (ТІМ), Асоціація турецьких підприємців і промисловців (TÜSİAD), Асоціація міжнародних інвесторів (YASED). Як правило, комітети очолюють керівники профільних структур відповідних міністерств і відомств ТР. Максимальний рівень очолювання - заступник міністра або голови державного комітету/адміністрації/служби. У рамках УОІКК діє десять експертних комітетів:

- з розробки інвестиційного законодавства;
- управління залученням інвестицій;
- корпоративного управління компаніями;
- галузевих ліцензій;
- розвитку інфраструктури;
- податків і пільг;
- зовнішньої торгівлі та митної справи;
- інтелектуальної власності та науково-технічних розробок;
- удосконалення зайнятості;
- з питань фінансової політики.

Діяльність Ради загалом спрямована на вивчення та адаптацію міжнародного досвіду до реалій і специфіки турецької економіки. У рамках її роботи посекторально готуються пропозиції щодо поліпшення інвестиційного клімату та умов ведення бізнесу в ТР.

З метою координації діяльності комітетів УОІКК і моніторингу практичних результатів роботи цієї структури функціонує Генеральний департамент управління, засідання якого проводить Міністр економіки ТР. Зазначений структурний орган аналізує напрацьовану комітетами інформацію та визначає подальші завдання й рекомендації, формує План діяльності УОІКК.

У системі інвестиційної політики ТР і відповідної взаємодії з УОІКК діє **Інвестиційна консультативна рада** (Investment Advisory Council of Turkey, IAC), яка є близьким аналогом Ради вітчизняних і зарубіжних інвесторів при Президентові України.

Окрім представників турецьких органів виконавчої влади та бізнесових компаній до складу ІАС входять представники міжнародних компаній, які активно працюють у Туреччині, зокрема, «Ford Motor Company», «Hyundai Motor Company», «Toyota Motor Corporation», «OMV», «Nestle S.A.», «Citigroup Inc.», «Siemens AG», «The Dow Chemical Company».

Засідання ІАС проводяться на щорічній основі під головуванням Прем'єр-міністра ТР. До участі в засіданнях цієї структури запрошуються

ПОСОЛЬСТВО УКРАЇНИ В ТУРЕЦЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ

Відділ з економічних питань

представники таких міжнародних фінансових організацій, як Світовий банк, Європейський банк реконструкції та розвитку, Європейський інвестиційний фонд.

З часу створення у 2004 році у рамках ІАС було проведено вісім пленарних засідань. Восьме засідання відбулося 31 жовтня 2013 року. На поточному порядку денному роботи ІАС опрацьовуються питання:

- зменшення бюрократичних бар'єрів для іноземних інвесторів і спрощення процедур відкриття/закриття бізнесу;
- удосконалення законодавчого регулювання інвестиційної діяльності та приведення його у відповідність до норм і стандартів ЄС;
- покращення податкового режиму та митного регулювання;
- стимулювання наукових досліджень та розробок;
- розвиток інфраструктури енергетики, транспорту, телекомунікації;
- програми приватизації;
- підтримка малого та середнього підприємництва.

За підсумками засідань ІАС готується також звіт з аналізом основних макроекономічних показників, динаміки ринку праці, сфери освіти, законодавства та розвитку основних галузей економіки ТР.

1.5. Забезпечення державних функцій у сфері зовнішньоекономічної діяльності в Туреччині

Міністерство економіки здійснює аналіз економічних процесів, які відбуваються в державах-партнерах, та їхнього впливу на розвиток двостороннього торговельного та інвестиційного співробітництва. Забезпечує моніторинг світових економічних процесів, основних тенденцій на світовому ринку, а також міжнародної практики регулювання зовнішньоекономічної діяльності. МЗС координує діяльність органів державної влади у процесі підготовки позиційних матеріалів до переговорів у рамках обговорення двосторонніх і багатосторонніх питань співробітництва в економічній сфері. МЗС також забезпечує оцінку відповідності міжнародних договірно-правових документів зобов'язань до норм національного законодавства.

Забезпечення захисту прав та інтересів ключових національних товаровиробників на зовнішніх ринках належить до сфери відповідальності Міністерства економіки. МЗС у цій сфері представляє узгоджену Міністерством економіки та іншими структурами виконавчої, законодавчої і судової влади позицію на міжнародному рівні, проводить інформаційно-роз'яснювальну роботу.

Міністерство економіки координує діяльність національних частин двосторонніх комісій, комітетів, координаційних рад та інших міжурядових органів з питань економічного співробітництва. Водночас, МЗС забезпечує

ПОСОЛЬСТВО УКРАЇНИ В ТУРЕЦЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ

Відділ з економічних питань

підготовку договірно-правових документів, які готуються в рамках діяльності відповідних органів двосторонньої співпраці.

Забезпечення позитивного торговельно-економічного та інвестиційного іміджу держави, сприяння залученню іноземних інвестицій належить до компетенції: Міністерства економіки, Агентства з підтримки іноземних інвестицій Секретаріату Прем'єр-міністра ТР (аналог Державного агентства з інвестицій та управління національними проектами України), Ради з питань поліпшення інвестиційного клімату ТР (ґОІКК).

Реалізацію багатосторонніх інструментів, програм і проектів інвестиційного, кредитно-фінансового характеру (включаючи надання технічної допомоги та співробітництво з міжнародними фінансовими організаціями) забезпечують Міністерство економіки, МЗС, Турецьке агентство співробітництва та розвитку (ТІКА), Тюркексімбанк, Інвестиційна консультативна рада (аналог Ради вітчизняних і зарубіжних інвесторів при Президентові України). МЗС також забезпечує зведення відповідних оцінок і пропозицій, вносить їх на розгляд Уряду ТР.

Координацію центральних органів виконавчої влади під час реалізації проектів міжнародного галузевого співробітництва здійснюють МЗС і Міністерство економіки. Зокрема, МЗС забезпечує зведення відповідних оцінок і пропозицій, вносить їх на розгляд Уряду ТР, проводить переговори за участю експертів профільних міністерств і відомств.

Функції з координації центральних органів виконавчої влади в ході реалізації проектів міжнародного науково-технічного співробітництва виконують МЗС, Міністерство науки, промисловості та технологій, Рада з питань науково-технологічних досліджень. МЗС забезпечує зведення відповідних оцінок і пропозицій, вносить їх на розгляд Уряду ТР, проводить переговори за участю експертів профільних міністерств і відомств.

Представництво країни у міжнародних економічних організаціях та угрупованнях забезпечують МЗС і Міністерство економіки. МЗС забезпечує представництво і діяльність відповідних профільних груп і делегацій. Водночас, організація та координація діяльності економічних підрозділів при дипломатичних установах Туреччини за кордоном здійснюється Міністерством економіки. До складу торговельних аташатів відряджаються також працівники Міністерства торгівлі та митниць і Міністерства фінансів.

2. УКРАЇНСЬКО-ТУРЕЦЬКЕ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Туреччина є одним з найважливіших торговельних партнерів України. У торгівлі з ТР Україна традиційно має одне з найбільших позитивних

ПОСОЛЬСТВО УКРАЇНИ В ТУРЕЦЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ

Відділ з економічних питань

сальдо. Зокрема, середній показник за п'ять попередніх років склав близько 2 млрд. дол. США. За обсягами реалізації вітчизняного експорту ТР традиційно займає друге місце після РФ. У 2013 році питома вага ТР у структурі експорту України склала 6%, імпорту – 2,3%.

2.1. Торгівля товарами і послугами, кон'юнктура ринку Туреччини

*Динаміка торгівлі товарами між Україною та Туреччиною
(дані Державного комітету статистики України)
(млрд. дол. США)*

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Товарообіг	6,583	3,079	4,324	5,230	5,637	5,658
Експорт	4,633	2,127	3,036	3,749	3,685	3,805
Імпорт	1,950	0,952	1,298	1,481	1,952	1,853
Сальдо	+2,683	+1,174	+1,728	+2,568	+1,733	+1,952

У I кварталі 2014 р. товарообіг між Україною і ТР склав 1 млрд. 238 млн. дол. США – (-)13% у порівнянні з аналогічним періодом 2013 р.). Експорт – 881 млн. дол. США – (-)10,9%), імпорт – 356,8 млн. дол. США – (-)18,1%, сальдо позитивне – 524,2 млн. дол. США – (+)5,4%.

Питома вага експорту у товарних групах за 2-ма знаками УКТЗЕД у січні-березні 2014 р.:

1. 72 «чорні метали» – 65,9 % (391 млн. дол. США, +37,5 % у порівнянні з аналогічним періодом 2013 р.);
2. 27 «палива мінеральні; нафта і продукти її перегонки» – 5,8% (34,5 млн. дол. США, +65,9%);
3. 31 «добрива» – 5% (29,8 млн. дол. США, -51,9%);
4. 28 «продукти неорганічної хімії» – 4,1 % (24,4 млн. дол. США, +375,8%);
5. 15 «жири та олія тваринного або рослинного походження» – 1,9% (11,4 млн. дол. США, -66%);
6. 26 «руди, шлаки і зола» – 1,6 % (9,7 млн. дол. США, -26,3%);
7. 10 «зернові культури» – 0,2% (1,4 млн. дол. США, -98,5%).

Питома вага імпорту у товарних групах за 2-ма знаками УКТЗЕД (січень-березень 2014 р.):

1. 08 «їстівні плоди та горіхи» – 21,9% (53,4 млн. дол. США, -18,2%);
2. 07 «овочі» – 8 % (19,5 млн. дол. США, +61%);
3. 87 «засоби наземного транспорту крім залізничного» – 6,6% (16,2 млн. дол. США, +21,3%);
4. 84 «реактори ядерні, котли, машини» – 5,8% (14 млн. дол. США, +13,8%);

ПОСОЛЬСТВО УКРАЇНИ В ТУРЕЦЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ
Відділ з економічних питань

- 5.39 «пластмаси, полімерні матеріали» – 4,7% (11,4 млн. дол. США, -15,5%);
6.62 «одяг та додаткові речі до одягу, текстильні» – 2,2 % (5,2 млн. дол. США, -67,3%);
7.72 «чорні метали» – 3% (7 млн. дол. США, +15,6%).

За даними Держстату України, у 2013 році **торгівля послугами** у порівнянні з 2012 роком зменшилася на 18,8 % і склала **416,2 млн. дол. США**. Експорт збільшився на 7,1% і склав 200,1 млн. дол. США, імпорт зменшився на 33,4 % і сягнув 216,1 млн. дол. США. Сальдо негативне – 16 млн. дол. США.

У I кварталі 2014 р. торгівля послугами у порівнянні з аналогічним періодом 2013р. зменшилася на 20,8% і склала 56,2 млн. дол. США. Експорт зменшився на 8,5% і склав 33,8 млн. дол. США, імпорт також зменшився на 60,2% і сягнув 22,4 млн. дол. США. Сальдо позитивне – 11,4 млн. дол. США.

*Динаміка двосторонньої торгівлі послугами
(за даними Державного комітету статистики України, млн. дол. США)*

	2009	%	2010	%	2011	%	2012	%	2013	%
Обіг	353,7	-12,5	376,1	+ 6,3	450,5	+19,8	513,0	+13,9	416,2	-18,8
Експорт	175,9	-11,0	154,0	-12,4	169,4	+10,2	186,7	+10,2	200,1	+7,1
Імпорт	177,9	-13,9	222,1	+24,9	281,1	+26,6	326,3	+16,1	216,1	-33,4
Сальдо	-2,0		-68,1		-111,7		-139,6		-16	

Структура експорту послуг: послуги транспорту – 83,6%, ділові послуги – 6%, послуги пов’язані з подорожами – 4,9%, послуги з будівництва – 1,8%.

Структура імпорту послуг: послуги пов’язані з подорожами – 48,1%, послуги транспорту – 21,4%, послуги з будівництва – 19,8%, ділові послуги – 5,8%.

Головні внутрішні чинники, що найбільш суттєво впливають на обсяг і структуру експортно-імпортних операцій між Україною і ТР:

негативні -

- анексія Росією Криму спричинила призупинення морських, автомобільних та авіаційних транзитних перевезень територією України товарів призначених для Росії, Казахстану і країн Центральної Азії, які до того часу здійснювалися через Крим;
- загальне зниження ділової активності та недостатність фінансових ресурсів в Україні;

ПОСОЛЬСТВО УКРАЇНИ В ТУРЕЦЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ

Відділ з економічних питань

- високі кредитні і боргові ставки, відповідно, 8% і 12%, підвищення ціни турецької ліри відносно основних міжнародних валют. Як результат, - зменшення ділової активності в Туреччині, передусім у тих сферах зовнішньої торгівлі, які зорієнтовані на сировинні та напівфабрикатні ринки товарів;
- політика імпортозаміщення, яку проводить Уряд ТР з метою забезпечення інтересів місцевого товаровиробника та збільшення обсягів власного експорту. Зокрема, імпортні податки в ТР на пшеницю становлять до 130%, м'яса - 225%, сирів - 180%, молоко - 150%, вершки - 180%, цукор - 135%, курячі яйця - 76,5%;

позитивні -

- прогнозована низька врожайність зернових культур у ТР;
- рішення Уряду ТР щодо уповноваження державної зернової організації Офісу продукції землі ТР (ТМО) на здійснення безмитного імпорту до Туреччини до 1 вересня 2016 р. зернових культур обсягом 4,2 млн.тон, у тому числі пшениці обсягом 2,5 млн.т, ячменю – 1 млн.т, кукурудзи – 500 тис.т, рису – 200 тис.т.

Зовнішні чинники впливу на турецьку економіку означені громадянською війною в Сирії, складним внутрішньополітичним становищем в Єгипті, продовженням економічних кризових явищ у Євразії. Одночасно до позитиву для турецької економіки слід віднести останні тенденції у відносинах Ірану із Заходом.

За умови існування тенденції перетворення кризових явищ на Близькому Сході у довготривалі конфлікти і продовження стагнаційних процесів у ЄС, вітчизняний експорт до ТР і в подальшому може відчувати залежність від зовнішньоекономічної кон'юнктури. Турецькі трейдери традиційно активно закуповують в Україні сировинну та напівфабрикатну продукцію, значна частина якої після переробки у ТР експортується до країн Євросоюзу, Близького та Середнього Сходу, Північної Африки. Охолодження стосунків ТР з низкою країн регіону призвело до зменшення попиту на українську сировинну та напівфабрикатну продукцію і, як результат, спричинило уповільнення динаміки експорту з України.

Заходи Уряду ТР щодо підвищення ціни національної валюти та високі кредитні і боргові ставки є суттєвою перешкодою для активності турецьких трейдерів на сировинних і напівфабрикатних ринках товарів в Україні.

У плані збільшення обсягів двосторонньої торгівлі та вітчизняного експорту винятково важливого значення набуває рішення Ради ЄС про скасування в односторонньому порядку митних зборів на експорт українських товарів до країн ЄС та укладення Угоди про вільну торгівлю між Україною та ТР.

ПОСОЛЬСТВО УКРАЇНИ В ТУРЕЦЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ

Відділ з економічних питань

Відповідно до умов членства ТР в Європейському митному союзі, товари з третіх країн, що розмитнюються в ЄС, можуть у подальшому безмитно потрапляти до ТР відповідно до режиму вільного переміщення товарів. Зазначене не стосується необробленої сільськогосподарської продукції, яка не входить до переліку товарів преференційної торгівлі ТР з ЄС у рамках ЄМС. Таким чином, збільшення експорту українських товарів до ТР через територію ЄС можливе за допомогою турецьких дочірніх підприємств в країнах-членах ЄС.

2.2. Угода про вільну торгівлю між Україною і ТР

Угода про вільну торгівлю повинна створити додаткові сприятливі передумови для лібералізації торговельного режиму між двома країнами, а також забезпечити суттєве збільшення обсягів двосторонньої торгівлі. З грудня 2011 по жовтень 2013 року було проведено п'ять раундів переговорів щодо її укладення.

Українська сторона виходить з того, що у процесі лібералізації двосторонньої торгівлі необхідно врахувати інтереси вітчизняних товаровиробників і збалансувати на взаємовигідній основі товарну структуру експортно-імпортних операцій.

Турецька сторона демонструє готовність скасувати мита, передусім, на промислові товари із застосуванням перехідних періодів до найбільш чутливих товарних позицій, наполягаючи при цьому на вилученні з режиму вільної торгівлі 982 позицій сільськогосподарської групи товарів. Ставки турецького мита за окремими позиціями досягають 225% (стосуються насамперед сільськогосподарської продукції тваринного походження та продукції харчової промисловості).

2.3. Міжурядова українсько-турецька комісія з торговельно-економічного співробітництва

Міжурядова українсько-турецька комісія з торговельно-економічного співробітництва була створена відповідно до 10-ї статті Угоди про торговельно-економічне співробітництво між Урядом України та Урядом Турецької Республіки від 4 травня 1992 року. Головною підставою створення Комісії було забезпечити на міжурядовому рівні сприяння виконанню цієї Угоди, розгляду питань, що можуть виникати у ході її реалізації, а також координацію взаємодії між урядами обох країн з метою розширення економічних і торговельних зв'язків між ними.

З листопада 1996 по червень 2013 року було проведено 9-ть спільних засідань Комісії. 9-те засідання Комісії відбулося в Анкарі 25 червня 2013 року під головуванням Віце-прем'єр-міністра України Ю.А.Бойка та Віце-прем'єр-міністра ТР А.Бабаджана. За підсумками засідання було визначено

ПОСОЛЬСТВО УКРАЇНИ В ТУРЕЦЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ

Відділ з економічних питань

важливість розвитку двосторонньої взаємодії у таких сферах, як торгівля, інвестиції, транспорт, енергетика, наука і технології, будівництво, аграрно-промисловий комплекс. Виконання Плану заходів за результатами зазначеного засідання сприяє розбудові стратегічного партнерства між двома країнами. 10-те засідання Комісії попередньо планується провести у м. Києві восени 2014 року.

У структурі Комісії діють робочі групи з питань торгівлі, митних справ, транспорту, енергетики, українсько-турецька комісія з питань туризму. У стані організації робоча група з питань науки, промисловості та технологій.

2.4. Інвестиційне співробітництво

За інформацією Держстату України, станом на 01.01.2014 р. в економіку України залучено 215,2 млн. дол. США інвестицій з ТР, що становило 0,4% від загального обсягу прямих іноземних інвестицій в українську економіку. У 2013 році приріст турецьких інвестицій склав 23,2 млн. дол. США.

Динаміка прямих інвестицій з ТР в економіку України (тис. дол США)

	2009	2010	2011	2012	2013
Накопичений обсяг	138928,6	153292,2	169382,3	192061,1	215234,3
Приріст	11001,3	14363,6	16090,1	22678,8	23173,2

Джерело: Держстат України, тис. дол. США

Галузева структура прямих інвестицій з ТР в економіку України (тис. дол США)

	01.01.2013		01.01.2014	
	тис.дол. США	у % до підсумку	тис.дол. США	у % до підсумку
Всього	192 061,1	100,0	215 234,3	100,0
Промисловість	72 528,6	37,8	74 811,0	34,8
Інформація та телекомунікації	22 121,5	11,5	33 429,2	15,5
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	21 620,5	11,3	29 208,1	13,6

ПОСОЛЬСТВО УКРАЇНИ В ТУРЕЦЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ
Відділ з економічних питань

Будівництво	16 601,6	8,6	16 098,3	7,5
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	13 069,3	6,8	14 132,7	6,6
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	10 820,5	5,6	11 037,3	5,1
Операції з нерухомим майном	9 339,8	4,9	9 723,9	4,5
Сільське, лісове та рибне господарство	4 890,4	2,5	5 122,4	2,4
Професійна, наукова та технічна діяльність	3 264,4	1,7	3 368,2	1,6
Надання інших видів послуг	287,5	0,1	287,5	0,1
Тимчасове розміщення й організація харчування	181,2	0,1	181,8	0,1
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	47,2	0,0	49,7	0,0

Інформація щодо обсягів інвестицій з України в Туреччину є конфіденційною згідно із Законом України “Про державну статистику”.

2.5. Діяльність турецьких бізнесових компаній та організацій в Україні

У сфері будівництва сучасних автошляхів в Україні працює компанія «Онур», яка починаючи з 2008 року збудувала сучасні автомагістралі загальною вартістю близько 3 млрд. дол. США на ділянках Київ-Одеса, Київ-Львів, Київ-Харків включно з будівництвом окружної ділянки навколо Харкова.

Холдинг «ЕНКА» здійснив будівництво «Донбас-арени» та пасажирського терміналу в аеропорту міста Донецьк.

Холдинг «Догуш» реалізував проект пасажирського терміналу у міжнародному аеропорту «Бориспіль».

Холдинг «Чукурова» у співпраці з групою СКМ у рамках СП «Астеліт» продовжує активну розбудову сфери телекомунікаційних систем в Україні. Зокрема, з 2005 року цією компанією в Україні реалізовані проекти на суму 1,5 млрд. дол. США.

Загальну координацію діяльності турецьких бізнесових компаній в Україні здійснює **Українсько-турецька ділова рада (УТДР)**, яка була

ПОСОЛЬСТВО УКРАЇНИ В ТУРЕЦЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ

Відділ з економічних питань

створена у квітні 1991 році у рамках Угоди між Радою зовнішньоекономічних зв'язків ТР (ДЕК) та Торгово-промисловою палатою України. Головою Українсько-турецької ділової ради з української сторони є Перший віцепрезидент ТПП України В.П.Яновський, з турецької сторони УТДР очолює Голова Ради директорів турецької компанії «Tureks İthalat İhracat ve Ticaret A.Ş.» Р.Четін.

УТДР розповсюджує інформацію про стан та перспективи розвитку економіки обох країн, законодавство, що регулює зовнішню торгівлю, пропозиції підприємств щодо співробітництва, організує зустрічі представників ділових кіл, конференції та семінари, здійснює пошук партнерів для співпраці. Крім того, УТДР тісно взаємодіє зі створеною у 1992 році Діловою радою ОЧЕС, яка представляє інтереси ділових кіл країн-учасниць ОЧЕС і має статус спостерігача при Раді міністрів закордонних справ країн ОЧЕС.

З 2009 року в Україні діє **Спілка підприємців та промисловців України та Туреччини (TUID)**. Очолює цю організацію представників ділових кіл обох країн голова правління турецької будівельної компанії «Erbek İnşaat» Е.Беяр. Асоціація координує діяльність раніше створених в Україні Спілки бізнесменів України та Туреччини (UTİAD), Спілки турецьких бізнесменів (OTİAD), Спілки кримських бізнесменів України та Туреччини (TUKİD). Основний принцип роботи TUID полягає у координації діяльності бізнесменів обох країн, спрямованої на розвиток їх підприємницького бізнесу. Фірми, які входять до складу TUID, представлені в різноманітних сферах діяльності, передусім, це будівництво, телекомунікації, промисловість, текстиль, банківська справа, роздрібна торгівля та закупівля сировини.

На початку 2012 року про свої плани щодо розвитку діяльності в Україні оголосила **Конфедерація підприємців та промисловців Туреччини (TUSKON)**. TUSKON є найбільшою неурядовою громадською організацією, яка об'єднує 7 федерацій, 200 асоціацій і у цілому понад 120 тис. турецьких компаній, а також має свої представництва у Брюсселі, Вашингтоні, Москві та Пекіні. Головною метою діяльності TUSKON є сприяння торгівлі, інвестиціям та виставково-ярмарковій діяльності як у ТР, так і за кордоном. У квітні 2013 року представники виконавчих структур цієї організації здійснили візит до Києва та Одеси з метою налагодження партнерських зв'язків з українським бізнес-товариством.

2.6. Транспорт

Розвиток українсько-турецького співробітництва у транспортній сфері ґрунтується на потужній договірно-правовій базі: діють міжурядові угоди про міжнародні автомобільні перевезення, про повітряне сполучення, про

ПОСОЛЬСТВО УКРАЇНИ В ТУРЕЦЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ

Відділ з економічних питань

співробітництво в галузі залізничного транспорту тощо. Основною метою спільних проектів на цьому напрямку є створення транспортних коридорів «північ-південь» за ключової ролі України та ТР.

Найбільш активно співпраця розвивається у галузі авіації, морських та автомобільних перевезень.

У галузі авіації Україна посідає друге місце за кількістю постійних прямих авіарейсів національної авіакомпанії «Турецькі авіалінії», поступаючись лише ФРН. Зокрема, рейси здійснюються зі Стамбула до Києва, Дніпропетровська, Харкова, Донецька, Одеси, Сімферополя (тимчасово призупинено) та Львова.

Наразі дві українські авіакомпанії – «Air Onix» та «Міжнародні авіалінії України» – отримали ліцензії на здійснення регулярних авіарейсів за маршрутом Київ-Анкара-Київ. Водночас, з огляду на відсутність даних щодо можливості наповнення цього рейсу пасажирами, польоти не здійснюються.

Питання організації прямого авіасполучення між Києвом та Анкарою активно опрацьовується також турецьким головним національним перевізником «Турецькими авіалініями». Зокрема, вирішуються питання виділення літаків для забезпечення цього маршруту та організації зручного сполучення з внутрішніми рейсами у ТР. «Турецькі авіалінії» також виявляють інтерес до започаткування сполучення з Херсоном і Севастополем. Зокрема, у травні 2013 р. з Херсонською ОДА було підписано відповідний меморандум.

У листопаді 2013 року у Львові було зареєстровано ТОВ «Авіакомпанія Атласджет Україна», яка є дочірньою компанією турецького авіаперевізника «Atlasjet». Керівництво компанії задекларувало створення авіахабу «Atlasjet UA» (UJX, Бориспіль) з графіками внутрішньодержавних польотів до Донецька, Одеси, Сімферополя, а також міжнародних сполучень до Анталії, Баку, Москви («Шереметьєво») і Санкт-Петербургу. Одночасно плануються авіаперевезення з Одеси до Баку і Москви, з Донецька до Баку, Тбілісі та Єревану. Материнська компанія «Atlasjet» здійснюватиме рейси зі Стамбула (аеропорт ім. Ататюрка) до Львова, Києва («Бориспіль»), Харкова та Донецька. Наразі компанія очікує від Державіаслужби України призначення на здійснення рейсів.

У системі морського сполучення між Україною та ТР на постійній основі функціонують поромні переправи Іллічівськ-Стамбул (вантажний порт «Хайдарпаша»), Іллічівськ-Деріндже та Скадовськ-Зонгулдак. Водночас, у зв'язку із анексією Росією Криму тимчасово припинено здійснення маршрутів за напрямками Севастополь-Зонгулдак та Євпаторія-Зонгулдак.

На виконання положень підписаної 25 січня 2011 року у ході офіційного візиту в Україну Прем'єр-міністра ТР Р.Т.Ердогана Угоди між

ПОСОЛЬСТВО УКРАЇНИ В ТУРЕЦЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ

Відділ з економічних питань

Кабінетом Міністрів України і Урядом ТР про організацію міжнародного прямого вантажного залізнично-поромного сполучення та з метою розширення географії транспортних комунікацій опрацьовуються варіанти участі Туреччини у проектах **потягу комбінованого транспорту «Вікінг» та контейнерного потягу «Зубр»**. Ці проекти дозволять збільшити перевезення контейнерів, напівпричепів та автопоїздів (контрейлерів) з Європи через Одеський та Іллічівський порти до Близького Сходу, Кавказу, Центральної Азії та у зворотному напрямку. Вантажні перевезення з використанням потягів «Вікінг» та «Зубр», що пов'язують Чорне та Балтійське моря, а також перспективи виходу на транспортні комунікації Центральної Азії, Китаю та інших країн, сприятимуть залученню додаткових вантажопотоків і підвищенню інтересу вантажоперевізників до цього маршруту.

На виконання досягнутих домовленостей на початку листопада 2013 р. у турецькому місті Ізмір між АТ «Литовська залізниця» та турецькою організацією експедиторів та спеціалістів з логістики «BALO» було підписано двосторонній договір щодо експедиції вантажів потягом «Вікінг». Планується, що з липня 2014 року регулярно на щотижневій основі здійснюватиметься рейс потягу «Вікінг» з Клайпеди (Литва) до Текірдагу (Туреччина).

Наразі турецька сторона віддає перевагу суходільному транспортному коридору для потягу «Вікінг», який проходитиме з Литви територією Білорусі, України, Румунії та Болгарії.

З метою вирішення технічних аспектів реалізації морського варіанту шляху потягів «Вікінг» та «Зубр» у рамках офіційного візиту Прем'єр-міністра ТР Р.Т.Ердогана до України 13 вересня 2012 року між КМУ та Урядом ТР були підписані Правила перевезення вантажів у міжнародному прямому вантажному залізнично-поромному сполученні між портами України та портами ТР, що мають залізничне сполучення, та Правила з організації експлуатації вантажних вагонів у міжнародному прямому вантажному залізнично-поромному сполученні між портами України та портами ТР, що мають залізничне сполучення. На сьогодні Правила з організації експлуатації вантажних вагонів затверджені постановою КМУ, а Правила перевезення вантажів ратифіковані ВРУ.

Важливим для обох країн транспортним вузлом має стати порт Самсун, який зручно розташований на Чорноморському узбережжі ТР і поєднаний залізничною мережею з економічними центрами ТР та міжнародними транспортними коридорами. Наразі Україна та ТР погоджують технічні аспекти налагодження залізнично-поромного сполучення, зокрема, включення морської ділянки Іллічівськ-Самсун до переліку морських ліній КОТІФ та визначення морського перевізника на цій лінії.

ПОСОЛЬСТВО УКРАЇНИ В ТУРЕЦЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ

Відділ з економічних питань

Автомобільні вантажні та пасажирські перевезення між Україною та ТР здійснюються на основі відповідних дозволів, кількість та типи яких визначаються щорічно у рамках засідань Змішаної українсько-турецької комісії з питань міжнародних автомобільних перевезень, останнє засідання якої відбулося 18-19 лютого 2014 року.

3. ПРОПОЗИЦІЇ ДО РОЗВИТКУ ДВОСТОРОННЬОГО ЕКОНОМІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

Відділ з економічних питань Посольства України в Туреччині на постійній основі здійснює моніторинг масштабних інфраструктурних проектів, відповідних тендерів, кон'юнктури турецького ринку зернових з точки зору забезпечення збільшення обсягів експорту продовольчих зернових культур до ТР. Відповідні рекомендації для українських експортерів у встановленому порядку надсилаються до центральних і регіональних органів виконавчої влади в Україні. При підготовці відповідних торговельних та інвестиційних проектів для потенційних турецьких партнерів вкрай важливим є представлення конкретизованого інформаційно матеріалу українською і англійською мовами по кожному окремому проекту з відповідним економічним обґрунтуванням.

3.1. Просування вітчизняної продукції на ринки Туреччини

Група СКМ («Метінвест Холдинг») бере участь в основному тендері на постачання труб великого діаметру для будівництва турецько-азербайджанського гахопроводу «TANAP». «Сумське НВО імені Фрунзе» бере участь у передкваліфікаційному тендері на забезпечення цього газопроводу газокомпресорним обладнанням. Відповідні результати і рішення у рамках зазначених тендерів очікуються в другій половині червня ц.р.

3.2. Пропозиції турецьких компаній щодо імпорту продукції вагонобудівних компаній:

- «KLN Lojistik» планує придбати 100 вагонів-платформ для перевезення контейнерів.
- «Rayli Sistem Teknolojiler» планує закупити в українських виробників 200 вагонів-платформ для контейнерних перевезень і 5 локомотивів, а також відповідні елементи ремонтно-експлуатаційної бази.
- «Karbonsan Pressure Vessels & Trading Co.» 200 залізничних платформ для перевезення цистерн з нафтопродуктами.

Сталий інтерес до проектів розвитку залізничного господарства в Туреччині втявляють ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод», ПАТ

ПОСОЛЬСТВО УКРАЇНИ В ТУРЕЦЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ

Відділ з економічних питань

«Азовмаш», ПАТ «Полтавхіммаш» і ПАТ «Дніпровагонмаш». Зазначені пропозиції знаходяться на розгляді Турецької державної залізниці (TCDD), Асоціації залізничних перевізників Туреччини та профільних бізнесових компаній.

Слід зазначити, що на сьогоднішній день потужності з виробництва рухомого складу залізничного транспорту у ТР практично відсутні, відповідна виробнича і транспортна інфраструктура не відповідають навіть мінімальним потребам країни. З огляду на це програмні цілі Уряду ТР (до 2023 і 2035 рр.), зокрема, передбачають активне залучення зарубіжних партнерів для реалізації проектів з будівництва та сервісного обслуговування всіх видів сучасних електрифікованих залізничних доріг, оновлення рухомого пасажирського і вантажного складу, створення відповідної виробничої та логістичної бази для залізничних перевезень з прив'язкою до інфраструктури морських портів.

Для реалізації низки проектів на зазначених напрямках Уряд ТР планує активно залучити іноземні компанії, які мають великий досвід у сфері будівництва та експлуатації залізничних доріг і рухомого складу. Головною підставою для визначення зарубіжних партнерів у найбільш масштабних проектах будуть результати їхньої участі у відповідних тендерах.

У контексті підготовки конкретних пропозицій з боку турецьких компаній щодо закупівлі продукції українських вагонобудівних підприємств слід враховувати, що головними вимогами турецьких потенційних партнерів є відповідність сертифікації до міжнародних стандартів ISO на кінцеву продукцію і систему менеджменту, а також забезпечення ширини колісної бази згідно з європейським стандартом (1462 мм).

З урахуванням економічного стану українських компаній-виробників залізнодорожної техніки одним з ефективних шляхів реалізації спільних проектів у сфері вагонобудування є створення пілотних зразків, випробовування їх на залізничних магістралях, а також створення спільних підприємств з виробництва залізнодорожної продукції в Україні та Туреччині. При цьому важливо на початковому етапі освоєння турецького ринку забезпечити перспективу співробітництва на середньострокову перспективу.

Стосовно питань сертифікації доцільним є залучення до переговорного процесу спеціалістів Турецького інституту стандартів (TSE) і Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики (ДССУ) щодо узгодження технічних регламентів продукції вітчизняного виробництва і врахування відповідних норм законодавства обох країн.

3.3. Федерація виробників борошна Туреччини («USF», www.usf.org.tr) виявляє зацікавленість у налагодженні співробітництва з українськими

ПОСОЛЬСТВО УКРАЇНИ В ТУРЕЦЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ

Відділ з економічних питань

зерновими об'єднаннями, зокрема, щодо закупівлі пшениці в Україні. Федерація об'єднує 8 регіональних Асоціацій, які розташовані у Текірдагі, Ізмірі, Анкарі, Газіантепі, Адані, Коньї, Самсуні, Вані тощо, до яких входить більше 450 турецьких підприємств, що спеціалізуються на виробництві борошна. Центральний офіс «USF» розташований в Анкарі.

Керівництво «USF» планує організувати візит бізнес-делегації турецьких підприємців до України у період вересень-листопад ц.р. з метою проведення переговорів з українськими зернотрейдерами, у тому числі з можливим залученням представників керівництва міністерств з питань сільського господарства обох країн. У той же час «USF» запрошує делегації українських об'єднань зернотрейдерів до Туреччини для організації бізнес-зустрічей.

За оцінками турецьких експертів, у поточному році у зв'язку з прогнозами посухи в Туреччині очікується зниження на 21% річного виробництва пшениці і борошна. Середнє річне споживання пшеничного борошна становить близько 18 млн.тон. У зв'язку з цим, Уряд ТР уповноважив Державну зернову організацію з виробництва продукції землеробства ТР (ТМО) здійснювати безмитний імпорт зернових до 01 вересня 2016 року обсягом 4,2 млн. т, зокрема, пшениці - 2,5 млн.т, ячменю - 1 млн.т, кукурудзи - 500 тис.т, рису – 200 тис.т.

У середині травня ц.р. «ТМО» оголосив про проведення 2-х тендерів, зокрема: на закупівлю 110 тис. т макаронної пшениці; на закупівлю 190 тис. т борошномельної пшениці та 100 тис. т фуражного ячменю.

3.4. Виставки-ярмарки в Туреччині

- Ізмірська виставка-ярмарок

Ізмірська міжнародна виставка-ярмарок – провідна виставкова подія в діловому житті Туреччини. Місто Ізмір – адміністративний центр однойменної провінції на березі Егейського моря, вважається торговельними воротами країни.

Організаторами ярмарку є Торговельно-промислова палата Ізміру та Міністерство митниць і торгівлі Туреччини. Цілі ярмарку – залучення іноземних інвесторів до економіки країни, розвиток зовнішньої торгівлі, встановлення ділових контактів із зарубіжними компаніями, представлення досягнень турецьких і зарубіжних виробників, участь турецьких компаній у реалізації інвестиційних проектів за кордоном, організація спільних підприємств.

З кожним роком цей міжнародний ярмарок привертає все більшу увагу комерційних і промислових кіл багатьох країн світу. Під час форуму укладається багато контрактів. Всі учасники ярмарку мають можливість презентувати інвестиційні проекти, товари і послуги.

ПОСОЛЬСТВО УКРАЇНИ В ТУРЕЦЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ

Відділ з економічних питань

Основні тематичні розділи ярмарку: телекомунікації, електроніка, електротехніка, транспорт, оптика, металургія, машинобудування, будіндустрія, хімія і нафтохімія, целюлозно-паперова промисловість, меблі і дизайн інтер'єру, охорона здоров'я і фармацевтика, харчова промисловість і устаткування, охорона навколишнього середовища, переробка відходів, побутова техніка, інформаційні технології.

Програма щорічного міжнародного заходу передбачає проведення зустрічей на офіційному рівні для обговорення перспектив розвитку відносин між країнами і презентацій їхнього економічного потенціалу. У рамках ярмарку проводяться симпозиуми, семінари, саміти і групові обговорення.

Чергова 83-тя Ізмірська виставка-ярмарок відбудеться 29 серпня - 7 вересня 2014 року.

Оператором ярмарку виступає турецька компанія IZFAŞ (İzmir Fair Services Culture and Art Affairs Trade Inc.).

Контактна інформація:

IZFAŞ, Şair Eşref Bulvarı No:50, 35230 Kültürpark - İzmir / TÜRKİYE;

тел.: [+90-232-497-10-00](tel:+902324971000)

факс: [+90-232-497-12-38](tel:+902324971238)

сайт: www.izmirfair.com.tr

E-mail: international@izmirfair.com.tr

У разі зацікавленості в організації участі в Ізмірському ярмарку, просимо звертатися до Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, Торговельно-промислової палати України та Генерального консульства України в Стамбулі.

Заявка на участь і довідкова інформація за адресою <https://mail.google.com/mail/u/0/#inbox/1468f721a1d80716?projector=1>

- Інші виставкові заходи в Туреччині у другому півріччі 2014 року

У Туреччині, яка має розгалужену та розвинену систему виставкових комплексів європейського зразка, щороку проводиться близько 1 тис. тематичних і галузевих виставково-ярмаркових профільних заходів.

Для зручності потенційних експонентів, учасників та відвідувачів Спілка торговельних палат і бірж Туреччини (ТОВВ, м. Анкара) веде повний реєстр виставково-ярмаркових заходів по всій країні. Переглянути реєстр можна в режимі он-лайн за посиланням <http://fuarrehberi.org.tr> англійською та турецькою мовами. При цьому, в залежності від заданих параметрів пошуку (регіон, місто, профіль, місяць) потенційні клієнти виставкових заходів можуть оперативно визначатися в уподобаннях відповідно до власного профілю діяльності та їхніх економічних інтересів.